

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetések felvételének helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse öf. Zeitungs-Agent Nyiltéri cikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Józan munkásság vagy nemzeti congressus?

— Mult hó elején a b. Siaguna üdvözlő N.-Szebenbe gyűlt román intelligencia tagjai választának egy hét tagu bizottságot, mely a román értelmiségét nagyobb tevékenységre buzdítsa, gyakoribb eszmecserét eszközölvén a fölött: minő politikai magatartást kövessenek a románok a jelenben és a közel jövőben.

Ez a hetes bizottság már megmozdult s fölhívásokat menesztett a román intelligencia tagjaihoz. A felhívás kiindulási pontja, úgy szólván alapelve az, hogy a román nemzet politikai magatartásának irányt adni egy **nemzeti gyűlés** van hivatva, s ezért következő kérdésekkel fordul az értelmiséghez:

mily módon lehetne a jelen körülmények közt ily nemzeti gyűlést létrehozni?

értelmiségi gyűlés legyen-e az, vagy nemzeti congressus?

hová és mikorra hívassék az egybe?

ki és mikép hívja azt össze?

kik legyenek a gyűlés tagjai? végre:

hogyan érjék el a **célt** azon esetre, ha a gyűlés meg nem tarthatnék?

Régi tapasztalat, hogy csak az a nemzet halad, a melynek értelmisége mozog és dolgozik. Hanem a tevékenység sokféle, s bármily sajnosan is essék az illetőknek, ki kell mondanunk, hogy az erdélyi román értelmiség **egy** része a munkálkodás balfelét karolta felsőgy vajmi kevéssé vitte előbbre a románokat a fejlődés útjain, a mindenható művelődésben.

Ha az értelmiség jótékonyan akar hatni a nemzeti ügyre, akkor nem léha álmokkal sátrálja előbb önmagát, hogy ez altató, tehát **testet, lelket elszibbasztó mákonyból** csepegtesse a nép fiainak szívébe is egy-egy adagot, — hanem felövedzi magát a gyakorlati élet **tapasztalataival**, tele tölti lelki tárházát a hasznos szakismeretek kincseivel, s ezekkel gazdagítja a szegény népet, mely tudatlanságban tengődik, fejlődésre képtelenül.

A mi erdélyi románjainknak legelőbb is szükségök lenne egy olyan Mathew atyára, mint a mi-lyen az írek közt meghonosította volt a méréskleti egyleteket; nem egyszer hangsúlyozta ezt maga a hobortos „Gaz.” is, maga helyén keresvén néha a románok haladhatóságának legfőbb akadályát.

Mielőtt a román értelmiség tagjai a nemzeti politikai tanait hirdetik a nagyobbára kevéssé értelmes nép között, ám tanítsák azt okszerűleg gazdálkodni; oktassák arra, hogy mivel valaki telkes gazda, nem szégyen annak máshoz pénzért dolgozni menni, s hogy az immel-ámmal megművelt föld keveset ad a csűrbe, s még kevesebb mag jut a hámbárba, ha a mit a gazda maga kicsépelhetne, másra bizza, s azután tavasz kezdetén piacról veszi a drága puliszkának valót, mert bizonyos tartozások törlesztésére már a behordáskor elvándorolt a csőb termés egy része;

TÁRCZA.

Magyarország czimeréről.

A képviselőház által az országos czimer hibátlan alakjának meghatározására kiküldött bizottság az összes magyar birodalom összeszerkesztett czimerét előterjesztvén javaslatának indokolására a következő előzményeket hozta fel:

A tulajdonképeni Magyarország czimere két elemének egyike: a kettős kereszt sajátkép az ország, — másika: a nyolcz pólya a Árpád-ház czimer alakjának tekintetik.

Az első nézet helyes, és ámbár a kettős kereszt legelőször csakis III. Béla, azaz a valódi heraldika fejlődése korában jelenik meg e király érmein tökéletes heraldikai alakban; nem tagadhatni, hogy ezt már e király előtt is az apostoli ország jelképének, symbol-mának nézték; miért is Hartwich püspök Szent István legendájában mondja: „Crucem insuper ante, regi ferendam, velut in signum apostolatus misit” (III. Silvester.)

Ellenben III. Béla korában az Árpád-ház czimer-alakja nem a pólya volt, hanem az oroszlán; mi világosan kitetszik Imre király 1197-ben kelt azon okmányából, melyben Ursino Istvánt saját családja czimerével e szavakban adományozza: „arma etiam seu insignia ipsius Domini et patris nostri et nostra; scutum et desuper galeam, de summitate ipsius galeae Leonis anteriorem medietatem etc., donamus (I. Fej. Cod. Dipl. II. p. 304.) És hogy az oroszlán e korban nem csak sisak díszként, hanem mint valóóság heraldikai alak a paizson is használtatott, bizonyítja még több eredeti pecsét, nevezetesen arany bulla, u. m. Imre királyé, egy 1202-ben s II. Endréé egy 1221-ben kelt okmányán (I. Pray Syntagma VI. T. 6. ábr. és VII. T. 1. ábra.) Itt a pólyákon ballagó oroszlánok láthatók; miért is e pólyákat

tanítsa meg az értelmiség a románokat arra, hogy fiait nevelje munkás, ügyes iparosoknak, kereskedőknek, mert ezek ma a vagyonosulás forrásai, s ne kívánjan mindenikből hivatalnokot faragni, számítván a főszám után osztandó, nemzetiségi czímen követelhető és elnyerendő állomásokra; szóval buzdítsák fiaikat szakképességek megszerzésére, — karolják fel a nép nevelését, hogy az művelőde megérthesse a nemzeti politika czéljait, útjait, eszközeit.

A román értelmiség eddigi vezérei nagyobbára a tulzók sorából teltek ki, s ezek, míg egy szemmel a balázsfalvi szabadságmezőn legeltek, a másikat a nemzeti politikának nevezett phantasmagoriák táblájára függeszték.

A nép maga ezalatt szegényedett, birtokában megfogyni, művelletlenségben stagnált, s legfőkébb várta a soha be nem teljesülhető ígéretek valószínűsítését.

Am változtassanak a dolgon az új bizottságok, az új irányadó férfiak, mert égi manna ma már senkinek sem hull a pusztába: hagyják nyugodni az igazgatás theoremaikat, adjanak gyakorlati irányt.

Nemzeti congressus — ez eszmét évtizedek óta halljuk pengetni; pedig ez ugyan czélra nem vezet **bár** hová és **bár** mikor, **bárki** által és **bár** hogyan hívassék is az össze, s **bárkik** legyenek is tagjai. Egy néhány cifra szenvedélygyújtó oratio, és patlogos bombaszt mit sem lendít a nemzeti ügyen, akár active akár passive rákétáznak velők azok, kik nagy szavakkal és délibábokkal váltig jól tarták a román népet. Ideje lenne valahára számára gyakorlati utat mutatni, melyen a maga és a haza hasznára szellemi és anyagi örökben láthatólag gyarapodhatnék, nem pedig oly tanokkal izgatni fel verét, kápráztatni képzeletét, elvakítani elméjét a melyek mit sem hoznak az adófizető konyhájára, sőt ép a **haladás lelkének a munkásságnak előléseére alkalmasak**, olyan nemzeti lutrit ajánlgatván, melyen még egyetlen nemzet sem nyert, hanem vesztett sokat, igen sokat. Követelni sokat, **mindent lehet**, hanem ebből a jószágból, a moséka fogytát szemügyre véve — egy milliárd mázsa sem ér fel egy szemernyivel abból, mit a **közművelődés útjain megszerezhetnek. Nemzeti munkásság, józan gazdálkodás ez legyen a jelszó!** Nemzeti congressus nélkül el lehetnek.

Lapszemle.

A „Reform” a helyzetet, a horvát zavargások miatt, a látkör határán, éjben cikázó villám rémes fényében látja. A forradalmat Párisból és sz.-Pétervárról Zágrábban és Pesten szervezik. Az Aberwidér és társai ellen mult évben tárgyalt pör alkalmával kiűnt a terv, mely szerint Bécs a szocialisták által elfoglalandó vala. Ezt a rendőrség megfűsítván, Pest, Zágráb és Károlyváros szemetelteti ki a felgyújtásra. A vázai vizsgálatból és Starcevic elkobozott kocsiteheraiból csak egy pár

folyóknak tartani nem lehet s így téves azon nézet, mely szerint, Verbőczy után a pólyákat hazánk főfolyói képeinek tekintik. Mi módon jutott a pólya Magyarország czimerébe, vajjon nem Margit, III. Béla francia születésű neje, hozta-e be hozzánk hazájából, hol a pólya, mint a heraldika egyik legegyszerűbb alakja, számtalanszor előfordul a legkülönbözőbb czimereken. Egyébiránt a pólyás czimer más országokban is igen gyakran fordul elő, így a nápolyi Caraffa gróf család is használja, még pedig három ezüst pólyát vörös mezőben (I. Siebmachers's grosses Wappenbuch XII-tes Supplement Tab. 12.) ellenben miért tűnt le az oroszlán II. Endre után nemesak a pólyákról, hanem általán az ország és Árpád-házi czimerről? ennek okát történelmünkben nem találjuk, de hogy a XIII-ik század 5-ik tizede óta csakis az egyszerű pólya tekintetik az Árpád-ház czimere-alakjának: ezt e ház valamennyi ránt maradt emléke bizonyítja.

Tekintve a két alkatrész közti viszony, eredetileg a kettős keresztnek adatott az elsőbbség a pólya fölött, I. Mátyás király koráig; mert, midőn mindkette megjelent együtt, amaz nagyobb mérvben és díszesebb helyen volt előadva. E szokás ingadozni kezd ugyan már Zsigmond alatt, hanem mégis csak úgy, hogy a királyok czimere többségén, kivált a pecséteken, az elsőbbség még gyakrabban a kettős keresztnek adatik; de I. Mátyás óta a mai szokás áll be, kivált az osztrák ház alatt, mig Bocskay István és Bethlen Gábor, kik a maguk és Erdély czimerén kívül a sajátképi Magyarországot is használták, még a XVII-ik században is a kettős kereszt a négyezett (quadrirt) paizs első, a pólya pedig harmadik helyen jelenik meg (I. Bedeus: die Wappen u. Siegel d. Fürst. v. Siebenb. 1838.)

Eleinte a kettős kereszt egyszerű zsámolyan áll, vagy hordott keresztként póznába illesztendő hegyes alsó véggel adatik elő; a harmas, halomnak első megjelenését (Fenena pecsétének csekély domborodását annak még nem tarthatjuk.) Ágnes királyné és Ottó király pecsétein

momentumot tudunk. Bizonyos, hogy a délszláv ultrák a pesti munkásokkal összekötöttesben állottak és Párisban az együttes kitörés terveteltek. Már aug.-20-án internationaléknak revolvereikkel kellett volna Buda várát, midőn a katonaság töltetlen fegyverben áll, s egy csapatnak parasztruhában a gellérthegyi erődöt, a délszlávoknak Zágrábot, Károlyváros után elfoglalni s mindkét helyen a forradalmi kormányt kikikáltani. A párisi bizottmány az öreg Starcevic erélyével nem volt megelégedve, azért helyébe a fővezérségre Kvaterniket nevezte ki. Starcevic Zágrábban várta a dolgok menetét. A „Hrvatska” mellé Bach által fogadott szerkesztő Milics, a foradalmi párt orosz ügynöke volt. A képzelet elcsúszad s az ítélet fejét csúválja e dolgok hallatán. Szerencse, hogy a júniusi tömeges elfogatás s egykét napi hadjárat véget vetett a további kísérleteknek. Nem élünk nyugalmas idők. Lázás az emberek tette, álma. A nemzetet foradalmak, elnyomatás fenyegetik nyugodt bátorság tarthatja csak fen életünket. Törvény, szabadelvű haladás, fegyelem mentheti meg a hont. Vigyázzon az ellenzék, hogy igazgatásai által ne essék oly messze ezektől, miszerint a kellő órában ne jöhessenek mellénk.

Az „Ung. Lloyd” Ausztriát, a rubicon szélén állónak deklarálja. Egy tolvonása a fejedelemeink most vagy kimaradhatlan bonyodalmaknak, vagy a kendőzetlen kienegeszítésnek lesz következménye. Beustot a körülmények a fordulat sarkkövévé tették, rajta fog megtörni vagy ktegyezni a német és cseh elem. Az istenfő tyrol gyűlést csak ne utánozza Stiria, s ne fogja kezébe a gyeplőt a távol kódében szürkülő Liburnia királysága, — mely az Adria kulcsait igyekszik kezébe keríteni. A Rubiconon most vagy meg kell állni, vagy keresztülmenni rajta. A cseheknek megadni, mi megadható. Ostromálapot, mint egy külföldi lap ajálja, a kiegyezésre nem vezetne.

Az „Ellenőr” tudósítása szerint, a németek, azon hirre, hogy a cseh feliratra adandó válasz elhalasztott, kissé fellelékeznek. Hohenwarth egy óráig volt a felség-nél kihallgatáson, utána Beust. Meg akarják a magyar kormány véleményét is hallgatni; Hohenwarth és Beust a tovább követendő lépések iránt egységre jutottak. Hiszik, a cseh elaboratum módosíttatni fog.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. A döntő minisztertanács 19-re volt kitűzve. Ö Felsége folyvást értekezik Andrássyval, Lónyayval és Beusttal. Hohenwarth hosszas kihallgatáson volt a császárnál.

A „N. Fr. Presse” szerint a közös és a magyar miniszterek ugyanazon véleményen vannak, mig Hohenwarth solidariter áll collegáival.

A „Tagesbote” Prazak egy 1848-beli levelét közli, melyben ez óva inti a cseheket Rieger és Palacki nagyravágásától, mely csak zűrzavarra vezethet.

München. Népgyűlés hivatik egybe,

látjuk. Mindkettő bajor születésű, Bajorországban pedig a hármashalom mindennapi, miből világos, hogy azt nem tekinthetjük Tátra, Fátra, Mátra képeinek. A számtalan czimeren előforduló hármashalmot sok heraldikus kalvária-hegyének tartja; többnyire pedig egyenesen az itt emelkedő vagy növekedő állatnak egyszerű állványaként van használla.

A hármashalom és kettős kereszt közti koronával elég korán találkozunk: ugyanis már I. Lajos király egyik érmén, de későbbben ez ismét kiment a szokásból, mely csak is I. Mátyás óta vált állandóvá. E korona mindig a középkori liliomos volt.

Ily középkori liliomos koronát tettek fel az egész czimerpaizsra is, még podig ide s tova már is az Árpád-házi királyok; még határozottabb pedig I. Lajos koronás vérté egy „pro Sclavonia” vert érmén, továbbá egy pecséten, melynek körirata „Sigillum Regnicolarum hungariae” s mely egy 1385-ben kelt okmányon látható (I. Pray Synt. X. T. 9. ábra.) A magyar királyi koronát a pecséteken csak lassan lassan kezdték másolni. Ehhez némileg, de csak némileg, — kettős abroncsával és fél-körü lemezkeivel, — hasonlít II. Ulászlónak pecsétzímere (I. Pray XIII. T. 4. ábra.) Koronánk hübb képe azonban csak is az osztrák ház alatt lett szokásos.

A paizs- és koronataratok is változtak. Legrégibb vértartóként tekinthetjük a sárkányt, Róbert király egyik pecsétén (Pray I. t. 6. ábra.) későbbben kedvencz struczmadara is megjelenik e szerepele, ép úgy griff is, sőt I. Lajos és Mária királyné pecsétén, a strucson kívül mez-telen nő által tartott paizsot is látunk (az előbbi I. Pray II. T. 1. ábr., az utóbbit az országos levéltár egyik pecsétén.) Még későbbben állandó vértartó alakká az angyal lett. Ilyennel találkozunk Zsigmond király egyik pecsétén (1397-ben) az angyal itt az általa tartott vért fölött jelenik meg. Erzsébet királyné pecsétén (1441-ben) egy angyal tart kétvértet, a magyar és az osztrák pólyán. Három angyalt paizstartóként először használt I. Mátyás

kifejezendő a bajorok rokonszenvét az osztráknémetek irányában.

Legujabb táviratok.

Bécs, okt. 18. A mai „Wiener Abp.” a berlini birodalmi gyűlést megnyitó trónbeszédet röviden fejtegetvén, abból ama helyek kiváló fontosságát emeli ki, melyek Németország politikai feladatát mind kiválóan béke-feladatot jelölnek ki, és az uralkodóknak a folyó év nyarán történt találkozásáról ezen álláspontból emlékeznék meg. A német császár meleg szavai minden politikai gondolatoknak és érzékenykedésnek kifejezést adnak, melyeknek itt különösen élénk és örvendetes viszhangra kell találniuk. Németországnak e feletti megnyugvása, hogy az Ausztria és Németország közti viszonyokban mutatkozott komorság utolsó jelenségei, és a kölcsönös elhangoltság végső jelenségei örökre eltűntek, — Ausztria-Magyarország minden gondolkodó, hazafias körében szintén csak őszinte és feltétlen megnyugvást idézhet elő.

Bécs, okt. 18. A „N. fr. Pr.” azon hire, hogy a leirat már leküldetett volna a cseh országgyűléshez, teljesen alaptalan, s általában valótlannak mindazon hírek, melyek az elhatározást megelőzőleg világba bocsátatnák; minthogy a minisztertanács a császár elnöklete alatt hihetőleg csak holnap ül össze. Nem igaz továbbá, hogy már holnap visszatér Pestre. A személykérdések nem jönnek tekintetbe, mig csak a császár nem határoz; akkor tudjuk meg, miben áll a miniszter-krisis.

Vác, okt. 18. Miletics fogságának ideje ma reggel 7 órákor telt le. A 40 szerbből álló küldöttséget a gyorsvonat megérkezéseig 9 órákor, a börtön helyiségében akarta bevárni, hét órákor azonban fedezet alatt az utcára kísértetett. A tüntetések elmaradtak.

Prága, okt. 18. A „Pokrok” kijelenti, hogy szó sem lehet róla, miszerint a csehek az elaboratumat illetőleg engedményeket tegyenek.

Páris, oct. 18. A corsikai zavargásokról felmerült hírek tulzoltak. Csak két községben kísérlettek meg bonapartista manifestatiokat; e tárgyban már megkezdett a vizsgálat.

Nyolcz departement kivételével az összes megye tanácsosi választások eredménye tudva van. Ugyanis: 225 legitimista, 220 bonapartista, 120 conservatív-liberalis, 725 republikánus és 225 radialis választott.

Prága, okt. 18. Az itteni esti lapok írják, miszerint a válasz a cseh feliratra még ma, vagy legkésőbb holnap leérkezik. Irányadó helyütt szükségét érzik, hogy a kiegyezési mű erőlyesen vitessék keresztül.

Róma, oct. 18. E hó 27-kére títkos consistorium van elrendelve, melyben a pápa éles allocutiót fog tartani. Versailles és a Vatikán között feszült viszony állt be.

Belgrád, oct. 18. Milán fejedelem, az első regens: Blaznovác, és udvari személyzete kíséretében az orosz császár üdvözlőletére tegnapi Krimiaiba utazott el.

A „Times” 17-ről Vilmos császár trónbeszédét taglalván ezt mondja: „A német nemzet a Poroszország

király ugynevezett „sigillum majestaticum”-án, s e szokást megtartotta II. Ulászló is. Országos czimerünknek vértartójaként tehát három angyalt tekinthetünk.

A királyhágtontuli Magyarország három nemzetét képviselő czimer sokkal későbbi eredetű, semmint az anyasorság czimere.

A magyar nemzetnek lobogóján a sas már 1321-ben jelenik meg ugyan és valószínűleg innen ment át a czimerbe, de a szász nemzet legrégibb czimere nem a mai, hanem, nevezetesen Nagy-Szebené, 1302-ben volt: négy, koronát tartó férfi, ily körirattal: SIGIL — S. PROVIM (sic) CIEHD . . . M. COROM (sic), Redeus olvasása szerint: „Sigillum Cibiniensis provinciae ad retinendam coronam”; a többi szászszoké pedig korona alatt három tengeri tők-level, ily felirattal: „S. minus septem sedium saxonicalium.” A székelyek eredeti czimeréről Palma „Specim.” 74. l. ezt írja: „Nonnulli Siculis ferratum cubitum gladio coronam, corcaputque configentem adscribunt.” Szerinte vagy is inkább Ajtai Csereynek hozzá intézett levele szerint, ez lett volna a székelyek czimere 1437-ig, a midőn Zsigmond király „quando interdu illi, notuque dormi, forisquae in coronae, patriaeque defensionem nunquam non paratos se luculentis simis argumentis identidem declararent, solem lunamque in perenis vigilantiae signum antiquo seu inseri, seu reddi vento-voluit.”

A sást, a napot és a holdat és a hét várat együttesen legelőször használta, több czimer alakjával együtt, a XVI-ik század vége felé Báthory Zsigmond, (I. ezekről gr. Kemény József a „nemzeti társalkodó”-ban 1833-ban november hóban, Jakab Eleknek az 1867-ik évi „Századok”-ban megjelent cikkeit és Bedens id. könyvecskéjét.)

A három nemzetnek együttes heraldikai képviselőletét megerősítette az 1659-ki szász-sebesi országgyűlés, s így állapított meg véglegesen a mai királyhágtontuli czimer.

elnöklete alatti egység elvét teljesen elfogadta; ezen országnak talán kívülről támadást kellend kiállania, de belső vizslyát nem fog többé szenvedni.

Konstantinápoly, okt. 17. A szultán mégis elmege Sándor cászár elé Livádiába, a hol a szeib és román fejedelmekkel is találkozik.

Orosz hangok.

A „St. Péterb. Viedomosti“ orosz lap gyöngéd dicsőretekkel halmozza el a cseheket azon tapintatért, hogy az 1867-ik évi közjogi egyezést, ámbátor az a cseh nemzet közreműködése nélkül létesített — sértetlenül hagyták, s kötelezőnek elismerték mindazon osztrák nemzetiségekre nézve, a melyek csak az utolsó pilanatban az állami életben való részvételhez hívtattak meg. A csehok a pétervári lap nézete szerint megmutatták, hogy ők bölcs, igazságos és meszelató államférfiak. Az osztrák németek arra számítottak, hogy a csehek a magyar-osztrák kiegyezést el nem ismerik, a mint ők el nem akarták ismerni a cseh jogokat; s midőn e tekintetbeni reményök füstbe ment, a pesti államférfiak ajtaján kopogtak segítségért; de itt a magyarok tapintatán szenvedtek hajótörést, kik nem akarnak Cislajthánia belügyeibe avatkozni, míg Magyarország jogai sérte nincsenek. Így tehát a nemzetek sikere vagy kudarcza csak a cseh ellenzék nagyobb vagy kisebb tapintatától függött. Távol tartván magát minden lealacsonyító kegykereséstől, a csehek méltóságteljesen kijelentették, hogy az 1867-ik évi kiegyezési művet tiszteletben akarják tartani, s ezen tényők által be van bizonyítva, hogy jól fogták fel a helyzetet; különben esztelenség lett volna épen akkor, midőn felvették a németekkel a harcot, a magyarokból ellenséget csinálni magoknak. Nincs kétség, hogy most a magyarok tartózkodni fognak a német alkotmányos párt támogatásától, s hogy nem sokára azon meggyőződésre jutnak, hogy reájok nézve a szláv federalismus sokkal hasznosabb szövetséges a német központosításnál.

Egyébiránt a német alkotmányos párt javszéklései nem is érdemesek komoly figyelemre. Hiszen ezen párt hasonló módon jaggatott, midőn a dualismust tervezték; ekkor szintén azt kiáltotta, hogy a dualismus reájok nézve szörnyű igazságtalanság, s ebből Ausztria bukását jósolta; s most, midőn a foederalismus forog kérdésben összetettekekkel megint jaggatva kiáltja, hogy ez Ausztria bukására fog vezetni, jóllehet minden elfogultlan józanészű ember látja, hogy épen ezen rendszerben keresendő Ausztria megmentésének horgonya. Ezen párt csak akkor nem siránkozott, midőn Ausztria a centralismus alatt már-már bomladozott.

A centralismus leélte már korát, s bebizonyult róla, hogy nem életre való. A foederalismus csak akkor válhatik életképtelenné, ha nemzeti önzés, faji kizárólagosság s más nemzetiségek iránti igazságtalanság vételnék alapjául: „Igaz ugyan, végzi a „St. Peterb. Vied.“ hogy a centralisticus kormányrendszer egyszerűbb a foederalismusnál; de a kormányrendszer egyszerűségéből nem lehet következtetni annak kitünő voltára. A svájci, északamerikai és angol kormányrendszer sokkal bonyolodottabb, mesterségesebb a dahoméji, vagy bucharai rendszerénél; de következéské ebből, hogy az utóbbi rendszerek jobb az elsőknél.“

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, október 20.

— A határörvidéki lázadásról a zágrábi hí-

vatalos lap a következőket írja: A zágrábi elfogatások a rakoviczai felkeléssel szoros kapcsolatban vannak. A zágrábi fenytől törvényszék előtt eddigelő a következők állanak: Négy Starcevic: dr Starcevic A., dr Starcevic D., Starcevic Gy. gyakornok és ifjabb Starcevic A. tanuló; továbbá Matesics Fer., a „Hrvatska“ legfőbb szerkesztője, Novák Milán adóhivatali gyakornok és Médics Dániel hírlapíró. (Ez utóbbi az újvidéki „Narod“-nak volt hosszabb ideig főmunkatársa.)

— József főherczegnél, budai palotájában a honvédséget illető fontos értekezletek folynak. Még nem bizonyos, Alesuton-e vagy Budán telel a főherczeg.

— A vasúti munkálatok Nagy-Szebennél gyorsan folynak. Belga munkások dolgoznak, kitünő sikerrel; máshelyt olaszok forgolódnak. Az indóháznál 80 magyarhoni kömives dolgozik, hogy a mit az angolok rosszul csináltak helyrehozzák. A munkálatokat Hein mérnök vezeti s nem győzik dicsérni azon szilárd építményt, melyet különösen az ácsmunkákon észlelhetni.

— A folyó év november hó 2—4-én tartandó néptanítók gyűlése s alapító együletének javára a városi képviselő testület 100 frtot szavazott meg. — Ugy értesülünk, hogy a helybeli pénzintézetekhez: mint a kisegítő, zálogkölcösön, Victoria és takarékpénztár irásában folyomadtak az illető szervező bizottság tagjai; melyek közül a kisegítő-pénztár választmánya 25 frtot szavazott és a szervező bizottság egyik alelnökének, nyugtájára kézbesített is. Eljének!

— A határszélén Pojána és Szelistye közt, mint a „Telegraful Romanu“ jelenti, egy rablóbanda alakult s a környék lakosságát nagy nyugtalanságban tartja. A mult napokban feltörték egy pojánai lakos házát, s néhány száz forintot magukkal vittek. A mult hó 26-27-ke közti éjen betörték a Vale-község-hivatalba, s felverték a községi pénztárt, szerencsére azonban nem találtak benne pénzt.

— Régiségek. Egy csinos ezüst tálcakát küldött be a nemzeti muzeumnak Jankovics János krassómegei szolgabíró. A kis tálcakát a Kárási folyóból vezetett malom árkában találták, széles karimájú fenekén és oldalain belül lombozattal, szájánál szigszöggel kiverve. Művezetét tekintve a 16. századból eredhet. Fenekéhez egy ezüst alak van csavarva, mely talán forganyuul szolgálhatott, de melynek miltét meghatározni nem sikerült. — Swoi Miklós gödi tisztartó egy gyönyörű művezetű arany és gránátokkal kirakott méhet, két ezüst csatlooskát, s két ezüst szeget küldött be, melyeket a mogyoródi határ szelében a futó homokban több emberi csont közt találtak. — Gr. Eszterházy Antal egyiptomi utazása alkalmával gyűjtött régiségeit mind a muzeumnak ajándékozta.

— A honvédelmi miniszterium kurrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz az 1872-ik évi ujjonczozás alapjául szolgáló előmunkálatok tárgyában. Fel fog hivatalni az 1752, 1851 és 1850-ik éven született hadkötelesekből álló három korosztály.

— Egy rögtönzés. A bécsi törvényszék a napokban dönteni fog a felett, vajjon egy mimikai rögtönzés képezheti-e büntény tárgyat. Gallmeyer k. a. ugyanis a „Centifolie“ előadásában egyik kouplejtét így végzi: „Wir Czechen setzen alles durch, denn wir haben's da!“ Ez utóbbi szóval homlokára kellene mutatnia. A kisaszszony azonban a napokban e szavak elmondásánál alkalmoszerü rögtönzéssel homloka helyett füle mögé mutatott (t. i. wir haben's da) hátulja mögött.

a köztáldó a „Fremdenbl.“ hire szerint elég alapot talált pert indítani a kisaszszony ellen.

— A „Srbski Narod“ a papságot és a község előljárókat kéri a határörvidékesemény alkalmából, miszerint tartsák vissza a népet a lázadástól. — Az ogulinii zendülés e lap szerint egy messze elágazó összeesküvés a magyar kormány ellen.

— Román vasuti obligatiók. A „T. Presse“-nek írják, hogy a román vasuti obligatiók birtokosai és a kormány között létesítendő eonvontio formulája nagy tetszéssel találkozik s ennél fogva remény van, hogy ezen vasuti ügy a legjobb fordulatot fogja venni.

— Az „Independiente“ chili-i újság írja, hogy az indiánok igen sok kárt tettek a táviró oszlopok- és sodronyokban, s ezen bajnak sehogy sem lehetett elejét venni, miglen a következő eljárás nem alkalmaztatott. Ugyanis, midőn a távhuzaizhoz az oszlopokat felállították s a hiányokat helyre hozták, mintegy 50 indián volt fogva a chili-i csapatok küzei között. Pinto tábornok ez 50 fogolyt egy villanydelejes készülékhez állította. „Látjátok-e eme sodronyt, mely itt kifeszítve van?“ — „Igen, tábornok.“ — „Jó, én ezt azért csináltattam, hogy ti se hozzá ne nyuljatok, sem pedig alatta ne szaladjatok, mert ha teszitek, kezeitek oda ragadnak.“ Az indiánok kétségesskedve mosolyogtak. A tábornok egyiket a másik után szólította; megfogatta velök a sodronyt s ekkor a villanyfolyamot megindította. „Most eresszék el a sodronyt, parancsolom!“ — „Nem tudom, uram, kezem meg van meredve.“ Mindenikkel egy sorjában próbáltatván meg ez experimentumot, végül azt parancsolta nekik: „No most szabadok vagytok, elmehettek, de ajánlom nektek, hogy ne szóljátok ezen készülékről semmit a többieknek!“ Természetesen az indiánok épen az ellenkezőt tették, de oly hatással capacitáltak colleagueikat, hogy azóta bezzeg nyugton vannak a távirati huzaizok.

— Szeremley Miklós, 1848—49-ki honvéderedcs hazánkia találmánya. Szeremley az egyiptusiak zopissáját vette tanulmány alá, s ebből oly vegyületek készített, melynek gyakorlati hasznai az ipar minden ágában igen számosak. E vegyületek a házakat az idő viszontagságaitól, eső, gőz, nedvesség hatásától megvédi, s az angol kormány alkalmazta és alkalmazza hajóin; a parlament épülete ily vegyülekkel van bevonva, magánosok épületei, szobrok, a Pál-templom belseje stb. Ezénkívül említett vegyülekével papírból oly deszkát és csöveket készít, melyek felével olecsobbak mint a vas, és sem rozsdá nem fogja, sem izt nem adnak a víznek, sem tűz nem járja s a mellett rendkívül erősek és tartósak.

— Magyar siami ikrek. Muraköz felső vidékén Orehovcsák községében egy 18 éves menyecske ikret szült, melyek össze vannak nőve. Testük egészen ki van képezve, fejeiket haj földi, kezeik és lábaik éles karmokkal vannak fegyverkezve. A nyakszirttől a hátgerincz oszlop rendes irányban megy mindkettőnél egymásfelé, de a medence és keresztcsontjaik egybe vannak nőve. Mindegyiknek tökéletesen kifejldött a feje, melle, s belső műszereik közös hasüregben, külön gyomor, máj, stb., közös még a köldökzsínór és az ürülési bél. Az egyik Zsófia, másik Mária nevet nyert a keresztelésben, előbbi 30, az utóbbi 25 óráig élt. Baranyay József alapítványi orvos a hullákat, vagy a nemzeti muzeum, vagy a királyi egyetemhez szeretné be- küldeni, de nem bizonyos benne, hogy elfogadjá-e.

A járásbeli orvos Klein Ignác a muraközi bírónál mindent elkövet, hogy a természeti ritkaság a bécsi egyetem tulajdonává váljék.

— Az örömtől meghalt. Temesvárott egy gyár külvárosi szegény szabó, ki igen nagy nyomorban élt családjával, a napokban nagy ujjongással jött haza, mert egy ur, ki nála ruhát rendelt, megtudván a szabó sanyaru körülményeit, jelentékeny pénzösszeget ajándékozott neki. A szegény szabó e váratlan jószivúság anynyira túlrasztotta örömmel, hogy ez megölője lön. Alig közlőtte családjával a szerencsét, mely őt érte, midőn szélhűdéstől érve összerogyott és rögtön meghalt.

— Németországi lapokban olvassuk, hogy Boroszóban e hó 13-án nagy havazás állott be. — Oroszországi tudósítások szerint pedig ott már több helyen lábnyi magasan fedi a hó a vidékeket.

— A muszka erődítések roppant mérvben folynak — írja egy lengyel lap — Jelenleg a következő városok erődítésén dolgoznak: Dubon és Luckon Volhyniában; Mohilew a Dnister mellett; Proskurow és Zwaniecz Podoliában; Nemsokára több más város erődítéséhez fognak. A tervek Todtleben tábornoktól származnak. A városi citadellát is gyengének tartják az oroszok, mert nagyobbibbák.

(—) Nemzeti színház. Tegnapelőtt két kis operettet adtak elő a „matrózok a fődélzetre“ és „férfi az ajtó előtt“ mind két előadás szabatos összevágó volt. Az elsőben kitűnt Gerecsné — kedély, egyszerűség és természetesség volt ábrázolásában. Az utóbbi operettében résztvevő személyekről, csak is teljes elismeréssel szólhatunk, melyet Darai k. a. Szilágyiné ugy szinte Zajongi correct énekkel, tökéletesen kiérdemeltek. Szombaton, október 21-én „Lammermoori Luzia.“ Opera 3 felvonásban.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Oct. 19-ről: 5% Metalliques 57.35. 5% Nemzeti kölcsön 67.80. 1860-diki államkölcsön 97.30. Bankrészevények 760. Hitelrészevények 289.—. London 118.30. Ezüst 118.10. Cs. kir. arany 5.66. Napoleondor 9.42. 5/10.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.50. Temesi 78.—. Erdélyi 74.25. Horv.-Slavon —.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyilttér.

(277) 20—40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfiert)

gyógyít gyökérensen fényes és tartós siker
biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és
délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám,
1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal
válasz adatik.

IV. Beküldetett. 21.
Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalescière du Barry Londonból.

A delicat Revalescière du Barry minden nyavalyát meggyógyít, a mely a gyógyszernek ellentáll; u. m.: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, mirigy-, nyálhártya-, lélegzési-, hólyag- és vesebajokat, gumót, vérhaszt, száraznyavalyát, mellszorulást, köhögést, emésztéshiányt, szorulást, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzugást, émelygést és hányást még teherben is, diabetezt, buskomorságot, soványkodást, csuizat, köszvényt,

sárgalázt. — Kivonat 72,000 elismervényből gyógyulásokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak.

Elismervény sz. 58.471.

Prunetto (Mondovi mellett) 27. oct. 1869.

Uram! Biztosithatom önt, hogy a mióta a csodálatos Revalescière du Barryt használok, azaz 2 év óta, nem érzem többé aggkorom nehézségeit sem 84 évem súlyát. Lábszáram ismét nyulánkok, látásom oly jó, hogy nincs szükségem szemüveg; gyomrom erős, mintha 30 éves volnék. Szóval, egészen megifjodottam érzem magam; hílszónokokok, gyonást hallgatók, betegeket látogatók, meglehetősen hosszú utakat teszek gyalog, eszem

tiszta, emlékem világos. Kérem e nyilatkozatomat nyilvánossá tenni, úgy a hogy és hol önnök tetszik. Köteles szolgálja

Castelli Péter abbé,
Bach. és Theol. és prunettói plébános, Mondovi kerület.
Táplálóból lévén a húsnál, a Revalescière felnötteknél és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszerekkel szemben.

1/2 fontos bádog szelenczékben 1 frt. 50 kr.
1 1/2 2 frt. 50 kr., 2 1/2 4 frt. 50 kr., 5 1/2 10 frt.,
12 1/2 20 frt., 24 1/2 36 frt.

Revalescière csokoláde poralak- és táblákban:
12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 frt. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésében, Pesten Török-nél, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárott Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József úrnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljúl mindenüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

7—24

(116)

Hihetetlen, de mégis igaz,

hogy az alább felsorolt

regulált ÓRÁK

mesés olcsó áron

adának el.

Csak 10 frt. egy valódi angol ezüst hengeróra, kristályüveggel, percz mutatóval, valódi tálal aranylánczal, medallionnal és jóllási jeggyel, fin. 12, 14 frt.
Csak 19 frt. 50 kr. egy valódi angol finom tűzanyarozású ezüst chronometer aranylánczal, medallionnal és jóllási jeggyel, finoman zomaneozva, finom tálal aranylánczal, medallionnal és jóllási jeggyel.
Csak 15 frt. 50 kr. egy valódi angol, finom tűzanyarozású ezüst chronometer állási jeggyel.

Csak 14 frt. egy valódi angol csinos tálal aranyhenger óra, legújabb mintájú, kettős láncz, medallion és jóllási jeggyel, melyben a szerkesztet elzára is látható, tálal aranyláncz, medallion és jóllási jeggyel.

Csak 14 frt. egy tálal arany óra, kettős koponyvel, savonetelegóra, kristályüveggel, medallion és jóllási jeggyel, és medallionnal, valamint jóllási jeggyel.

Csak 17 frt. egy valódi angol ezüst horgonyóra, kristályüveggel és finom vésstet, medallion és jóllási jeggyel, és medallionnal, valamint jóllási jeggyel.

Csak 15 vagy 18 frt. csőreggel (caliber), kristályüveggel, medallionnal, és jóllási jeggyel. Ez óra a többiek felett azon előnyvel bírnak, hogy azokat kelles nélkül lehet felhuzni. Ily órákhoz mindenki egy tálal aranylánczot, medalliont és jóllási jegyet ingyen kap.

Csak 15 vagy 18 frt. egy egészen kisdő női óra, valódi ezüstből, valódi aranyláncz és jóllási jeggyel, nemkülönbön valódi tálal arany nyaklánczozal és jóllási jeggyel.

Csak 13 frt. egy ezüst henger óra, rugóra és erős kristályüveggel, nemkülönbön henger óra, láncz- és medallionnal tálal aranyból.

Csak 22 frt. egy legfinomabb ezüst horgony óra, 15 rubinra, legfinomabb tálal arany láncz- és medallionnal.

Csak 24 frt. egy ezüst remontoir óra, mely kelles nélkül felhuzható, tálal arany láncz- és medallionnal.

Csak 30, 36 frt. egy arany henger óra, Nr. 3, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 24, 26, 28 frt. arany női órák, láncz, medallion és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.

Csak 45, 70 frt. egy arany horgony óra, tálal aranylánczozal, medallionnal és jóllási jeggyel.